

І.Л. Зінченко, асистент кафедри
кримінального процесу
Національної юридичної академії
України імені Ярослава Мудрого,
м. Харків

УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАХИСТУ КОНСТИТУЦІЙНИХ ПРАВ ОСІБ, ЯКІ ЗАЛУЧАЮТЬСЯ ДО СФЕРИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Актуальним на сьогодні є впровадження дієвих гарантій забезпечення належної реалізації та захисту прав і свобод осіб, які приймають участь у процесі кримінального провадження. Прокуратура України за своїм призначенням, принципами організації і діяльності, формами і методами роботи посідає в системі державної влади України самостійне місце. Вона відіграє важливу роль в охороні та захисті прав і свобод громадян, інтересів суспільства й держави, зміцненні законності і правопорядку, сприяючи становленню і розвитку демократичної, правової держави. З цією метою прокуратурі надано право здійснювати ряд функцій, однією з яких є нагляд за додержанням законів органами, які провадять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство.

Вважаємо, що дана функція прокурора спрямована як на швидке, своєчасне та якісне розслідування та розкриття злочинів, так і на забезпечення захисту прав учасників процесу.

Відповідно до ч. 2, ст. 8 ЗУ «Про оперативно-розшукову діяльність» негласне проникнення до житла чи до іншого володіння особи, зняття інформації з каналів зв'язку, контроль за листуванням, телефонними розмовами, телеграфною та іншою кореспонденцією, застосування інших технічних засобів одержання інформації провадяться за рішенням суду, прийнятим за поданням керівника відповідного оперативного підрозділу або його заступника. Дані дії обмежують права особи, тому цілком виправдано дозвіл на їх проведення дає суд. Проте, на наш погляд, дієвою гарантією захисту прав особи є також і нагляд прокурора, оскільки він здійснює процесуальне керівництво діяльністю органів дізнання і досудового слідства: вимагає для перевірки кримінальні справи, бере участь у провадженні розслідування та ін. Таке керівництво служить способом забезпечення законності дій відповідних органів. На наш погляд, процедура обмеження конституційних прав громадян повинна бути уніфікована. Тому, на нашу думку, провадження оперативно-розшукових заходів, які обмежують конституційні права особи, повинні здійснюватись під наглядом прокурора.

У зв'язку з цим, вважаємо за потрібне передбачити у КПК України статтю «Доручення про провадження оперативно-розшукових заходів, які обмежують конституційні права громадян», відповідно до якої «негласне проникнення до житла чи до іншого володіння особи, зняття інформації з каналів зв'язку, контроль за листуванням, телефонними розмовами, телеграфною та іншою кореспонденцією, застосування інших технічних засобів одержання інформації проводяться за рішенням суду, прийнятим за поданням слідчого, погодженим з прокурором. За результатами проведення таких дій складається протокол. Копія протоколу надсилається прокуророві, який здійснює перевірку законності їх проведення».

Дана норма, на наш погляд, гарантує комплексне забезпечення захисту конституційних прав осіб, які залучаються до сфери кримінального процесу. З одного боку, судовий контроль вирішує питання про законність обмеження прав учасників процесу, а з іншого, нагляд прокурора перевіряє законність його проведення. Якщо прокурор дійде висновку, що такі оперативно-розшукові заходи були проведені у відповідності до закону, то результати їх проведення можуть бути залучені до справи в якості доказів. В іншому випадку вони визнаються недопустимими.

**НАЦІОНАЛЬНА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

**ІНСТИТУТ ВИВЧЕННЯ ПРОБЛЕМ ЗЛОЧИННОСТІ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ**

**РЕФОРМУВАННЯ СУДОВИХ
І ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ
УКРАЇНИ:
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

Матеріали науково-практичної конференції

14 травня 2010 року

**Харків
«Одіссей»
2010**